



Inovatívne environmentálne vzdelávanie ECO-COMPASS 2. MODUL

Význam ekologických hodnôt a postojov v rodine

Teoretický vzdelávací materiál pre lektorov a poradcov

Program: ERASMUS+

KA210-ADU – Malé partnerstvá v sektore vzdelávania dospelých

Číslo žiadosti: KA210-ADU-813F065C

Číslo projektu: 2021-2-SK01-KA210-ADU-000048280

Inovatívne budovanie ekologického povedomia a kultúry rozvíjaním environmentálnych zručností a formovaním postojov občanov s mentálnym postihnutím

Innovative building of ecological awareness and culture by developing environmental skills and shaping the attitudes of citizens with mental disabilities



Inovatívne environmentálne vzdelávanie ECO-COMPASS - Teoretický vzdelávací materiál pre lektorov a poradcov

Táto publikácia bola schválená konzorciom partnerov v rámci projektu Erasmus+ KA2 č. 2021-2-SK01-KA210-ADU-000048280 „Inovatívne budovanie ekologického povedomia a kultúry rozvíjaním environmentálnych zručností a formovanie postojov občanov s mentálnym postihnutím“ – ECO-COMPASS.

Hlavným cieľom projektu je podpora sociálnej inklúzie a celoživotného vzdelávania osôb s mentálnym postihnutím rozvíjaním ich environmentálnych zručností a kompetencií, formovaním ich ekologických postojov a environmentálnej zodpovednosti vzdelávaním na základe medzinárodných skúseností. Projekt kladie veľký dôraz na podporu a rozvíjanie medzinárodnej spolupráce zapojených organizácií, na vytváranie a upevňovanie partnerských sietí a na profesionalizáciu organizácií.

Inovatívne environmentálne vzdelávanie ECO-COMPASS založené na medzinárodných skúsenostiach zabezpečuje rozvoj zručností a kompetencií odborníkov a dospelých s mentálnym postihnutím v oblasti ochrany životného prostredia a formovanie ich environmentálnych postojov a environmentálnej zodpovednosti.



Koordinovaný občianskym združením Spoluprácou pre lepšiu budúcnosť - Veľký Meder, vytvorený konzorciom partnerstva ECO-COMPASS
August 2023

2021-2-SK01-KA210-ADU-000048280

Podpora Európskej komisie na výrobu tejto publikácie nepredstavuje súhlas s obsahom, ktorý odráža len názory autorov, a Komisia nemôže byť zodpovedná za prípadné použitie informácií, ktoré sú v nej obsiahnuté.

OBSAH

1. Úvod	4
2. Predstavenie 2. modulu a jeho vzdelávacie ciele	5
3. Význam ekologických hodnôt a postojov v rodine	7
3.1. Ekologická domácnosť.....	7
3.2. Ekologické využívanie zdrojov energie	9
3.3. Bezodpadová domácnosť – premyslené nakupovanie, triedenie odpadu, kompostovanie .	10
3.4. Mini-záhradka – mikrokozmos	14
4. Referenčné materiály / Odporúčané študijné materiály	16
5. Aktivity v prírode	17
5.1. Ekologická domácnosť.....	17
5.2. Ekologické využívanie zdrojov energie	19
5.3. Bezodpadová domácnosť – premyslené nakupovanie, triedenie odpadu, kompostovanie .	21
5.4. Mini-záhradka – mikrokozmos	23

1. Úvod

V súvislosti s rastúcim vplyvom človeka na životné prostredie je dnes jednou z najaktuálnejších tém problematika environmentálnej výchovy. Jej význam podčiarkuje skutočnosť, že environmentálna výchova je prierezovou témou.

Environmentálne problémy, či už lokálne alebo globálne, ovplyvňujú nás všetkých, pretože vo väčšej alebo menšej miere ich občas vedome, občas nevedome ovplyvňujeme.

Ochrana životného prostredia je dnes jedným z najdôležitejších problémov ľudstva. Jednou z kľúčových úloh pri rozvoji zručností a formovaní postojov zohráva uvedomé a systematické celoživotné environmentálne vzdelávanie, ktorého cieľom je usmerňovať hodnotovú orientáciu ľudí a podporovať tvorivé myslenie a racionálne environmentálne povedomie.

Aké sú najúspešnejšie metódy a formy vzdelávania vhodné pre dospelých s mentálnym postihnutím v oblasti environmentálnej výchovy? Aké sú najdôležitejšie zručnosti, ktoré je potrebné rozvíjať v oblasti environmentálnej výchovy u bezprostrednej cieľovej skupiny?

Na zodpovedanie týchto otázok partneri z troch európskych krajín, Slovenska, Maďarska a Rumunska v rámci projektu ECO-COMPASS financovaného Európskou úniou vypracovali program kombinovaného vzdelávania. Jeho obsah vychádza z analýzy konkrétnych osvedčených postupov v troch partnerských krajinách a súhrnných výsledkov workshopov organizovaných za účasti odborníkov a založených na identifikovaných potrebách dospelých s mentálnym postihnutím v súvislosti s rozvojom environmentálnych zručností a kompetencií, formovaním postojov k životnému prostrediu a aplikovateľnými metódami a formami vzdelávania. Viac informácií o partnerských organizáciách zapojených do projektu nájdete na webovej stránke projektu <https://eco-compass-project.eu/home-sk.html>

Vzdelávací program pozostáva zo štyroch modulov:

1. modul - Ekologické zručnosti a kompetencie v individuálnom živote
2. modul - Význam ekologických hodnôt a postojov v rodine
3. modul - Udržateľný rozvoj na pracovisku a rovnováha medzi pracovným a súkromným životom
4. modul - Aktívna účasť na vytváraní zelenej spoločnosti

Naším cieľom je pomocou uvedených tém prispievať k formovaniu ekologického povedomia a ekologickej kultúry, k rozvoju ekologických zručností a kompetencií, k schopnosti riešiť problémy, ku kritickému mysleniu a kreativite.

Teoretický vzdelávací materiál bol pripravený pre lektorov a poradcov, pre ktorých každodennú činnosť je nevyhnutné, aby dokázali správne usmerňovať rozvoj zručností a kompetencií dospelých s mentálnym postihnutím v oblasti ochrany životného prostredia, formovania ich environmentálnych postojov a environmentálnej zodpovednosti.

2. Predstavenie 2. modulu a jeho vzdelávacie ciele

Ekologická domácnosť je prvým krokom k aktívnej ochrane životného prostredia. Domácnosť je životným priestorom, v ktorom vykonávame rôzne aktivity každý deň, a preto práve tam je najjednoduchšie začať myslieť na ochranu životného prostredia. Ekológia je v súčasnosti často diskutovanou témou najmä v súvislosti s potrebou udržateľného rozvoja. Globálne otepľovanie, skleníkový efekt, odlesňovanie a všeobecné škody a negatívne dopady spôsobené ľudskou činnosťou vedú k postupnému poškodzovaniu, dokonca k úplnému zničeniu životného prostredia. Aby sme odstránili negatívne dopady ľudstva na životné prostredie, je dôležité, aby sme všetci začali myslieť a konať ekologicky a začleniť tento postoj do našej každodennej praxe. Len tak je možné zabezpečiť udržateľný rozvoj spoločnosti, aby aj budúce generácie mali šancu žiť v bezpečí a v súlade s prírodou.

V tomto module sa zaoberáme nasledujúcimi témami:

1. *Ekologická domácnosť*

V tejto téme predstavujeme premyslené nakupovanie. Zaoberáme sa balením, nákupom čerstvých surovín a prepravou tovarov a ich negatívnymi dopadmi na životné prostredie.

Podrobne vysvetlíme, že pri umývaní riadu, praní, osobnej hygiene a upratovaní je dôležité dbať nielen na množstvo použitej vody, ale aj na výber čistiacich prostriedkov. Uvádzame aj konkrétne príklady prírodných čistiacich prostriedkov.

2. *Ekologické využívanie zdrojov energie*

V tejto téme predstavíme jednotlivé obnoviteľné zdroje energie. Ukážeme vám, ako môžeme byť vo svojom domove uvedomelými užívateľmi energie. Uvedieme aj niekoľko užitočných drobných krokov, ktorými môžeme výrazne prispieť k energetickej účinnosti.

3. *Bezodpadová domácnosť – premyslené nakupovanie, triedenie odpadu, kompostovanie*

V tejto téme sa podelíme o praktiky, ktorými nás obchody a obchodné domy lákajú k nákupom. Vysvetlíme význam označenia trvanlivosti výrobkov a poskytujeme aj informácie o triedení odpadu.

4. *Mini-záhradka – mikrokozmos*

Cieľom tejto témy bolo poskytnúť užitočné tipy o zelených rastlinách, ktoré vyžadujú málo miesta, jednoduchú starostlivosť, a ktoré sa dajú pestovať na okenných parapetoch, balkónoch a v kvetináčoch.

Po preštudovaní vzdelávacieho materiálu budú odborníci:

- vo svojom každodennom živote nadšenými ochrancami prírody,
- považovať triedenie odpadu za každodennú rutinu a zaradia ho do svojho života,

- riadiť chod celej domácnosti s ohľadom na ekológiu,
- poznať prírodné materiály a používať ekologické čistiace prostriedky,
- poznať obnoviteľné zdroje energie a ich výhody aj nevýhody,
- poznať solárne články a ich význam z ekologického aj finančného hľadiska,
- vyvíjať maximálne úsilie v oblasti vedomého využívania energie,
- premyslene nakupovať,
- správne využívať triedenie odpadu,
- správne využívať kompostovanie,
- poznať pestovanie a starostlivosť o rastliny na balkóne,
- odovzdávať získané poznatky teoreticky aj prakticky,
- osobám so zdravotným postihnutím zabezpečiť zážitkové vzdelávanie.

3. Význam ekologických hodnôt a postojov v rodine

3.1. Ekologická domácnosť

Nakupovanie

V ekologicky menej uvedomelých krajinách Európy tvorí približne polovicu odpadu obalový materiál. Kupujeme príliš veľa balených produktov a používame príliš veľa vrstiev obalov. Sú však aj produkty, ktoré netreba baliť. Napríklad zeleninu a ovocie je lepšie kupovať voľne ložené, nie v kilových baleniach. Cenovo sa samozrejme kilové balenie väčšinou oplátí viac, no obalový materiál nám zostáva (oveľa lepším riešením je, ak sú jablká, mrkva, cibuľa len v sieťke a nie v plastovom vrecku). Samozrejme napr. mrazený tovar sa musí zabaliť, ale aj v tomto prípade stačí jedna vrstva. Vo všeobecnosti platí, že najhoršie sú plastové obaly, pretože plast sa dá najmenej opätovne použiť, v životnom prostredí sa rozkladá najpomalšie, jeho výroba vyžaduje najviac energie a spôsobuje najviac znečistenia, ale napriek tomu je čoraz obľúbenejší, pretože sa ľahko používa, dá sa prispôbiť tvaru rôznych výrobkov, je lacný a chráni výrobok pred vonkajšími vplyvmi. Preto je pri balení dôležité používať čo najmenej vrstiev, obaly čo najviac opakovane používať a podľa možnosti nepoužívať plasty.

Umývanie riadu, pranie a osobná hygiena

Vedením zelenej domácnosti vyjadrujeme najväčšiu úctu k prírode. Cieľom je minimalizovať dopady na životné prostredie počas spotreby aj po nej. Preto je dôležité, aby okrem množstva použitej vody bola väčšina čistiacich prostriedkov používaných pri praní, umývaní riadu a upratovaní zložená z prírodných zložiek, a aby ich obaly boli väčšinou 100% recyklovateľné. Používanie produktov šetrných k životnému prostrediu znamená menej škodlivých chemikálií, menej plastov a menej odpadu.

Kým pri sprchovaní spotrebujeme 20 až 50 litrov vody, pri vaňovom kúpeli to je v priemere 100 až 150 litrov vody. Oplatí sa nainštalovať úspornú sprchovú hlavicu.

Pri čistení zubov namiesto tečúcej vody použite vodu z pohára. Za približne 3 minúty umývania zubov by vám pri otvorenom kohútiku zbytočne odtieklo až 15 litrov vody. Na splachovanie toalety použite úspornú nádrž. Kvapkajúce kohútiky opravte! Z kvapkajúceho kohútika vám každú hodinu odkvapkajú 4 litre vody.

Pred kúpou domácich spotrebičov využívajúcich vodu (práčky a umývačky riadu) sa vopred informujte o ich spotrebe vody. Úsporná práčka spotrebuje 35 až 60 litrov vody na jedno pranie, u starších práčok to môže byť 70 až 120 litrov. Namiesto aviváže používajte ocot, ktorý v práčke odstráni vodný kameň a navyše rozjasní aj farby oblečenia.

V súvislosti s ochranou životného prostredia sa často objavuje **pojmem BIO drogéria**. BIO drogéria je bio a prírodná kozmetika, ktorá je šetrná k životnému prostrediu a šetrná aj k pokožke a vlasom. BIO kozmetika je vyrobená z prírodných produktov **v BIO kvalite**. Pri výrobe

sa používajú suroviny pestované v súlade so zásadami ekologického poľnohospodárstva (bez použitia herbicídov, insekticídov a umelých hnojív). Podobne ako prírodná kozmetika, ani tieto výrobky neobsahujú chemické ani syntetické zložky. Originálna **100 % prírodná kozmetika** je vyrobená výhradne z prírodných surovín. Okrem medu, včelieho vosku a lanolínu nemôže obsahovať žiadne suroviny živočíšneho pôvodu. Nemôže obsahovať ropné deriváty, silikóny, syntetické materiály, konzervačné látky ani chemické UV filtre. Testovanie tejto kozmetiky na zvieratách je zakázané. Samozrejme všetky zložky musia byť uvedené na obale každého výrobku prírodnej kozmetiky.

Prečo je také ťažké začať žiť a nakupovať bez obalov?

Plast je najlacnejším obalovým materiálom pre spoločnosti, ktoré vyrábajú, dodávajú a obchodujú s výrobkami. Potraviny vydržia v plastových obaloch dlhšie čerstvé a výrobcom znižujú straty, preto nie sú ochotní prestať plasty používať. To isté platí pre prepravné spoločnosti, pretože plast je lacný, všestranne použiteľný a odolný obalový materiál, ktorý sa im dobre osvedčil. V skutočnosti neexistuje odborná ani technologická motivácia pre jeho náhradu, keďže momentálnou dostupnou alternatívou sú len oveľa drahšie obalové materiály a technológie, keďže výroba skutočne rýchlo degradujúcich, organických, ekologických obalových materiálov je stále ešte len „v plienkach“. Ich bežné používanie sa zatiaľ nerozšírilo, lebo priemysel, prepravné spoločnosti ani obchodné spoločnosti nie sú ochotné vzdať sa ničoho, čo im generuje mimoriadne zisky. Zmena ich postoja sa dá vynútiť len jednotným postojom a zákonnými prostriedkami a zdá sa, že svet sa čoraz viac ubera týmto smerom. (Napríklad v Maďarsku vláda od júla 2021 zakázala používanie jednorazových plastov.) Životný štýl bez obalov a používanie plastov na jedno použitie sú úzko súvisiace problémy. Vyššie uvedený zákaz, tento trend a zodpovednosť vlády by sa mali stať príkladom nielen v oblastiach, ktorých sa zákaz týka, ale v celom našom živote.

Kúpna sila, ktorú predstavujeme, je obrovskou silou, nákupnými návykmi dokážeme ovplyvniť obchodné praktiky. Čo si nevezmeme z regálov, je pre podnikateľov jasným odkazom. Ak sami nezmenia svoje praktiky, budú mať nižšie príjmy. Našťastie sa väčšina veľkoobchodných spoločností už začala meniť a k svojim produktom pridávajú odolné obalové materiály, sieťky na ovocie a chlieb, rozložiteľné a recyklovateľné papierové vrecká. 30. september je Svetovým dňom bez obalov.

Upratovanie

Často kladené otázky v súvislosti s používaním ekologických čistiacich prostriedkov sa týkajú účinnosti a schopnosti dôkladne vyčistiť znečistené plochy a povrchy. Skúsenosti poukazujú na to, že s ekologickými čistiacimi prostriedkami možno dosiahnuť rovnaké výsledky ako s tradičnými chemickými čistiacimi prostriedkami. Chemikálie môžu navyše vyvolať závažné alergie a spôsobiť ďalšie ochorenia.

Oplatí sa vyskúšať niekoľko jednoduchých „receptov“ na univerzálne čistiace prostriedky pre domácnosť:

Recept na domáci čistiaci prostriedok s bielym octom: Vo fľaši s rozprašovacou hlavicou zmiešajte vodu a biely ocot v rovnakých pomeroch. Takto získate prírodný čistiaci a dezinfekčný prostriedok. Môže sa použiť na odstránenie nečistôt, zvyškov mydla a usadenín vodného kameňa vo vani a umývadle, na čistenie vode odolných podláh a obkladov v kúpeľni.

Recept na domáci čistiaci prostriedok s citrónovou šťavou: Zmiešajte sódu bikarbónu a citrónovú šťavu a vytvorte hustú pastu. Získate účinný odstraňovač škvŕn, ktorý si poradí s rôznymi škvŕnami na akomkoľvek povrchu. Nezabúdajte však na prirodzený bieliaci účinok citrónovej šťavy a pastu vyskúšajte najskôr na nenápadnom mieste.

Recept na domáci čistiaci prostriedok s peroxidom vodíka: Nalejte 3 % peroxid vodíka fľaše s rozprašovacou hlavicou a okamžite získate dokonalý univerzálny antibakteriálny čistiaci prostriedok na čistenie stien, okien, podláh a zrkadiel. Je vhodný aj na čistenie toalety a vodovodných kohútikov.

3.2. Ekologické využívanie zdrojov energie

Najpoužívanejším zdrojom energie je dnes zemný plyn. Jeho výhrevnosť je vysoká, lebo pri jeho spaľovaní sa uvoľňuje veľké množstvo energie. Vďaka svojmu zloženiu je oveľa čistejší ako iné fosílné palivá. Ale podobne ako iné fosílné zdroje energie, nedá sa obnoviť, takže sa po určitej dobe vyčerpá. Podľa najnovších analýz by sa tak mohlo stať už o 50 rokov. Riešením sú obnoviteľné zdroje energie, ktoré predstavujú budúcnosť.

Fosílné zdroje energie (uhlie, ropa, zemný plyn, propán-butánový plyn) sú neobnoviteľné zdroje energie.

Obnoviteľné alebo alternatívne zdroje energie sú slnečná energia, veterná energia, vodná energia, prílivová energia, geotermálna energia a biomasa.

Aký je medzi nimi rozdiel okrem obnoviteľnosti?

Výhody obnoviteľných zdrojov energie

Jedna hodina slnečného svetla dopadajúceho na Zem poskytuje viac energie, ako ľudstvo spotrebuje za rok. Obnoviteľné zdroje energie sú teda dostupné v neobmedzenom množstve a nikdy sa nevyčerpajú.

Keďže k nim môže mať ktokoľvek kedykoľvek prístup, samotný zdroj energie nemá cenu – napríklad na rozdiel od ropy, ktorá si vyžaduje prácu: vŕtanie, vyhľadávanie, ťažbu a následnú prepravu ku konečnému spotrebiteľovi medzinárodným potrubím alebo tankermi.

Nevýhody obnoviteľných zdrojov energie

Sú oveľa viac vystavené vplyvom prostredia, keďže nie vždy svieti slnko, nefúka vietor, alebo v pokojných dňoch sa nedvíha more. Z tohto dôvodu sú považované za menej predvídateľný zdroj energie.

Ich skladovanie je oveľa náročnejšie, pretože kým napríklad zemný plyn sa dá ekonomicky pomerne dlho skladovať v zásobníkoch a ložiskách ropy a zemného plynu, pri obnoviteľných zdrojoch energie je to náročnejšie.

Je to čistá energia, keďže podľa verejnej mienky – na rozdiel od fosílnych palív – nevytvára škodlivé emisie.

Fosílna palivá vo veľkej miere znečisťujú životné prostredie, to je fakt. Lenže ani obnoviteľné zdroje energie nie sú úplne bez emisií, pretože batérie, výrub dreva alebo súčasti solárnych panelov produkujú odpad a spotrebúvajú energiu. Obnoviteľné zdroje energie sú teda samy osebe skutočne bez znečisťujúcich látok, no ich výroba už nie.

Obnoviteľné zdroje energie skutočne poskytujú energiu bez nákladov, ale to si vyžaduje solárne panely, turbíny alebo iné štruktúry, ktoré ju dokážu akumulovať a premieňať na elektrinu. Z tohto dôvodu sú z dlhodobého hľadiska lacnejšie ako fosílna nosiče energie, no ich náklady sú v krátkodobom horizonte vyššie kvôli vysokým cenám inštalácie.

Aký je teda podiel spotreby obnoviteľnej energie vo svete? Pre väčšinu ľudí je alternatívna energia synonymom slnečnej energie, aj keď solárna energia je po veternej a vodnej energii len tretím najpoužívanejším obnoviteľným zdrojom energie. Dôvodom je pravdepodobne to, že na jednej strane sa v najväčšej miere zvyšuje využívanie slnečnej energie, a na druhej strane solárne panely sú viditeľné v každodennom živote oveľa častejšie ako veterné turbíny. Ale už existujú určité ukazovatele, že slnečná energia predbehla veternú energiu. Napríklad 83 krajín sveta využíva veterné elektrárne, zatiaľ čo viac ako 100 krajín využíva solárne elektrárne.

3.3. Bezodpadová domácnosť – premyslené nakupovanie, triedenie odpadu, kompostovanie

Premyslené nakupovanie

Pre dosiahnutie bezodpadovej domácnosti existuje viacero možností, ako znížiť množstvo odpadu. Najúčinnšie je, ak ich všetky budeme v každodennom živote kombinovať.

Zníženie (Reduce): Kľúčom k nulovému odpadu je predchádzať jeho vzniku. Pri environmentálne uvedomelom dizajne produktu (eko-dizajne) zodpovední výrobcovia zohľadňujú environmentálne dopady v jednotlivých fázach životnosti produktu tak, aby daný produkt mal v konečnom dôsledku čo najmenšiu environmentálnu stopu. Pri kúpe výrobku sa oplatí posúdiť jeho vplyv na životné prostredie, takzvanú environmentálnu stopu. Kupujte len to, čo naozaj potrebujete a staré, ale ešte použiteľné výrobky nevyhadzujte.

Opätovné použitie (Reuse): Opätovné použitie výrobkov môže byť efektívnym spôsobom, ako predĺžiť ich životnosť, pretože stále viac produktov a obalov sa navrhuje a vyrába tak, aby sa dali opakovane používať. Jednou z foriem opakovaného použitia obalov je ich výkup od spotrebiteľa, napríklad výkup zálohovaných fliaš z farebného skla. Samozrejme za opakované použitie sa považuje aj využívanie sklenených pohárov pri domácom zaváraní.

Recyklácia (Recycling): Recyklácia je spracovanie odpadového materiálu na druhotnú surovinu. Pri týchto procesoch sa odpad triedi podľa materiálu a spracúva sa ako druhotná surovina, z ktorej sa vyrába nový výrobok, a to s rovnakou funkciou, alebo s úplne novou funkciou. Napríklad takýmto spôsobom sa recyklujú selektívne vyzbierané PET fľaše: plast sa zomelie granulát, ktorý sa potom použije na výrobu nových PET fliaš. Pri recyklácii sa predlžuje životnosť plastov, a keďže použitie druhotných surovín vyžaduje menej primárnych surovín, znižuje sa aj množstvo vznikajúceho odpadu. Z kvalitných PET fliaš sa dajú opäť vyrobiť fľaše, fóliové či kvetinové boxy alebo polyesterové vlákno na výrobu odevov a kobercov. Obaly alebo výrobky prichádzajúce do styku s potravinami môžu byť vyrobené len z odpadu s príslušnými kvalitatívnymi vlastnosťami. Väčšina PET produktov sa dodnes používa v textilnom priemysle.

Triedenie odpadov

Azda najčastejšou námietkou proti selektívnemu zberu odpadu je, že dopravcovia odpad nakoniec aj tak zmiešajú. Dopravcovia odpadu však selektívne zbieraný odpad NEMIEŠAJÚ. Nie je to v ich záujme, keďže ich príjem pochádza z recyklovateľných materiálov. Vo väčšine miest sa odpad odváža smetiarskym autom s oddelenými priehradkami. Tam, kde to nie je možné, sa odpad rôzneho druhu zbiera do vriec a vždy sa dodatočne triedi.

Oplatí sa opláchnuť! Prázdne kovové a plastové obaly a fľaše (kečup, nealkoholické nápoje, jogurty atď.) odporúčame opláchnuť, naplniť vodou a pretrepať. Rýchle oplachovanie neznamená plytvanie vodou: pri výrobe obalových materiálov sa spotrebuje oveľa viac vody. Preplachovanie je dôležité predovšetkým z hygienických dôvodov a pre zvýšenie efektivity zberu a triedenia.

Musia sa umyť aj obaly pracích prostriedkov a mydiel predtým, ako ich vyhodíme do odpadkového kontajnera? Áno. Opláchnite nielen obaly po potravinách pred ich umiestnením do odpadkového koša, ale aj všetky krabice, fľaše a pod., ktoré slúžili na uskladnenie nejakej látky. Je to potrebné z hygienických dôvodov a aby sa zabránilo znečisteniu iných recyklovateľných materiálov (napríklad papiera).

A čo hliníkové fólie (napr. obaly niektorých čokolád)? Prečo sa nedajú recyklovať? Tie sa považujú za takzvané kompozitné obaly, čo znamená, že pri ich výrobe sa zlepí niekoľko rôznych materiálov. Ich následná separácia nie je ekonomicky a technologicky možná, preto sa nedajú recyklovať ani ako plast, ani ako kov, a preto ich treba odkladať do zmesového odpadu. Prečo musíme pred vyhodnením fliaš odskrutkovať uzávery, aj keď sú plastové? Čo sa s nimi stane? V mnohých prípadoch sú uzávery vyrobené z iného plastu ako fľaše, preto sa spracovávajú inde pomocou inej technológie (napríklad sa z nich vyrábajú dózy alebo vedrá).

Ako obaly pomáhajú pri selektívnom zbere odpadu?



Symbol Möbiovej pásky znamená, že výrobok je vhodný na recykláciu. Vôbec to NEZNAMENÁ, že výrobok je vyrobený z recyklovaného materiálu, alebo že sa bude určite recyklovať. Ak sa v strede symbolu uvádza aj percentuálna hodnota a označenie materiálu, znamená to, koľko percent výrobku pochádza z recyklovaných materiálov a na ktorý materiál obalu sa to vzťahuje.



Symbol Green Dot (Zelený bod) je ochrannou známkou európskej rozšírenej zodpovednosti výrobcov pre riešenie zberu, triedenia a recyklácie odpadu a zobrazuje sa na obale v prípadoch, keď výrobca podporuje zber a recykláciu odpadu finančným príspevkom. Samo osebe sa nepovažuje za environmentálnu značku ani deklaráciu.



Symbol Postavy so smetným kočom upozorňuje na to, aby sme svoje prostredie neznečisťovali a odpad ukladali na určené miesto. Môže sa použiť len na obaloch, ktoré sa nedajú recyklovať. Nemožno ho používať spolu s Möbiovou páskou.

Kompostovanie

Kompostovanie je špecifickým prírodným spôsobom recyklácie. Kompostovanie pomáha prirodzenou cestou uzavrieť cyklický proces, ktorý začína používaním rastlín (na ľudskú spotrebu, chov zvierat, výzdobu). Organické materiály sa riadne rozkladajú a vzniká z nich nový užitočný produkt nazývaný humus. Humus obsahuje makro a mikroživiny a zohráva významnú úlohu v živote pôdy. Spája drobné čiastočky pôdy do hrudiek, stimuluje rast koreňov a dodáva živiny mikroorganizmom aktívnym v pôde. Bez humusu, ktorého účinky doteraz nie sú úplne objasnené, sa vyššie rastliny nedokážu vyživovať, rásť a rozmnožovať. Preto najlepšie, čo môžete urobiť a odpadom z domácnosti a záhrady, je kompostovanie.

Aké sú prvé kroky pri kompostovaní?

Prvým krokom pri kompostovaní po zistení potrebných informácií je, že si musíme vybrať správne miesto, ktoré by malo byť v polotieni a na rovnej ploche. V malej záhrade potrebuje štvorčlenná rodina jeden až dva kompostovacie nádoby s objemom 1-1,5 m³. Môžu byť vyrobené z dreva, prútia, plastu alebo s kovovou sieťou. Ďalším dôležitým aspektom je, aby sa kompostér dal dobre vetrať, rozoberať, a aby bol šetrný k životnému prostrediu. Medzi základné potreby patrí zberná nádoba na kuchynský organický odpad, záhradnícke nožnice, sekerka na sekacie, lopatka, vidly na obracanie a prenášanie, kanvica na zalievanie, lišty, fólia alebo látka na prikrytie.

Na čo dbať pri kompostovaní?

Pri kompostovaní sa musí dbať na dostatočný prísun živín, vody a kyslíka. Dobrý kompostér je dostatočne vzdušný a dostatočne vlhký. Ak je hmota príliš hustá, dochádza k zahŕňaniu, pretože nedostáva dostatok vzduchu. Začnú sa objavovať mikroorganizmy, ktoré k životu nepotrebujú kyslík (anaeróbne). To nie je žiaduce a navyše to zapácha. Takto nám hmota zhnije a nevznikne kvalitný humus. Pre činnosť mikroorganizmov sú nevyhnutné dva prvky: uhlík a dusík, ich pomer je dôležitý na preto, aby kompostovanie prebehlo rýchlo. Je potrebné viac uhlíka ako dusíka (25:1). Môžeme povedať, že vo všeobecnosti všetky tzv. hnedé odpady (konáre stromov, vetvičky, slama a pod.) obsahujú veľa uhlíka. Vlhký „mäkký“ zelený odpad bohatý na bielkoviny sa musí dôkladne premiešať so suchým „hnedým“ odpadom, aby sme získali homogénny východiskový materiál.

O kompostér sa občas treba postarať. Už spomínaný hnedý a zelený materiál sa vrství na seba, aby suchá časť dostala dostatok vlahy zo šťavnatej zelene. Hnedá časť vytvára štruktúru, ktorá zabezpečuje dobré prevetranie. Medzi jednotlivé vrstvy môžeme naniesť tenkú vrstvu zeme, ktorá je prospešná preto, lebo jednak postáča nepríjemný zápach, a jednaj vždy obsahuje organizmy, ktoré urýchľujú kompostovanie. Odporúča sa začať suchou vrstvou. Časom sa nám kompost prepadne, preto ho treba každé 2-3 mesiace obracať. Je to potrebné preto, lebo tým sa vzduch vytláča zo zhutňovaného materiálu, ktorý sa takto uvoľňuje a prevzdušňuje. Hotové humusové časti podporujú rozklad ešte nerozložených častí. Na prevracanie stačia záhradné vidly, pomocou sa premiešajú suché časti s mokrymi a hnedé časti so zelenými.

Čerstvý kompost vznikne za približne tri mesiace. Na vyzretý kompost si musíte počkať asi 12 mesiacov. Čerstvý kompost ešte nie je úplne stabilný, je transformovaný, takže môže obsahovať látky škodlivé pre korene a rast rastlín. Zrelý kompost je tmavý, čiernohnedý, ľahko sa drobí a má vôňu pripomínajúcu zem nasiaknutú jarným dažďom. Po dokončení procesu sa materiál musí preosiať a zvyšné časti vrátiť do kompostovacej nádoby. Kompost sa môže použiť pri výsadbe zmiešaný so zeminou pod rastliny, v kvetináčoch a balkónových debničkách. Zvyšuje úrodnosť zeleninových a kvetinových záhonov, viníc, sadov. Ak sa pôda zasype kompostom v množstve 2-5 l/m² a následne zarýľuje do pôdy, výrazne sa skvalitní pôda v záhrade.

3.4. Mini-záhradka – mikrokozmos

Ak si chceme založiť záhradku na balkóne či na okennom parapete, nestačí len poznať rastliny a vedieť sa o ne starať. Je tiež dôležité vybrať si semená alebo sadenice, ktoré nie sú náročné na priestor a starostlivosť. A musíme sa pripraviť aj na prípadné neúspechy, aby sme o nich vedeli a neboli sklamaní, ak sa niečo nepodarí.

1. Priveľa malých kvetináčov

V príliš malom kvetináči sa rastlina nemôže dostatočne dobre vyvíjať a dostatočne narásť, aby bola skutočne pôsobivá. Rastliny vysádzajme radšej do niekoľkých väčších nádob alebo kvetináčov, ktorých veľkosť umožňuje vysadiť niekoľko skupín rastlín vybraných podľa vlastného želania.

2. Nedostatočné odvádzanie vody

Výber správneho výsadbového média je dôležitou súčasťou pestovania rastlín v kvetináčoch alebo nádobách. Pre rastliny je dobré odvádzanie vody životne dôležité pre zdravý rast koreňov. Na dne nádoby by mali byť drenážne otvory, výsadbové médium by malo byť dostatočne voľné, aby umožnilo vode preniknúť do pôdy a prejsť celou nádobou.

Niektoré rastliny vyžadujú dobrú drenáž viac ako iné, vrátane rôznych sukulentov a kaktusov, ale aj koreňových odrezkov. Drenáž je jedným z dôvodov, prečo sa balkónovým záhradníkom odporúča nakúpiť kvalitnú pôdu do kvetináčov namiesto toho, aby rastliny vysádzali do pôdy vykopanej lopatou na náhodnom mieste.

3. Nevhodné rastliny

Skôr, než si kúpite rastliny na balkón, navštívte záhradníctvo v blízkosti svojho bydliska, aby ste si pozreli ponuku. Názvy rastlín, ktoré vás najviac zaujali, si zapíšte, a doma si ich vyhľadajte na internete. Mohlo by sa napríklad stať, že by vám nevhodne vybraná rastlina príliš narástla, alebo by potrebovala viac slnečného svetla, než máte na balkóne, či si bude vyžadovať zvláštnu starostlivosť a pod. Potom zúžite okruh vybraných rastlín na tie, ktorých potreby budú u vás určite splnené. Keď máte zoznam hotový, môžete začať nakupovať.

4. Nadmerné alebo nedostatočné zalievanie

Najčastejšou chybou pri starostlivosti o balkónové rastliny je nadmerné alebo nedostatočné zalievanie. Debničky najmä v horúcich, slnečných a veterných dňoch rýchlo vysychajú, preto pôdu rastlín denne kontrolujme. Správne zalievanie je preto jedným z kľúčov k úspešnému pestovaniu rastlín na balkóne.

5. Neznalosť škodcov a chorôb rastlín

Bohužiaľ, škodcovia a choroby rastlín môžu spôsobiť značné škody. Na listoch paradajok sa môžu objaviť malé zelené húsenice alebo drobné hnedé škvrny.

Cesnak je rastlina s antibakteriálnymi, protiplesňovými a antivírusovými účinkami. Urobte si z neho postrek: 2 až 3 klinčky, 5 strúčikov cesnaku a päť decilitrov vody. Ošúpané strúčiky cesnaku a klinčky vložte do vody a nechajte odstáť aspoň šesť hodín. Hotový koncentrát potom môžete rozriediť pohárom vody a cez sitko naliať do rozprašovača. Rastliny postriekajte týmto roztokom maximálne dvakrát týždenne.

Postrek z čili papričiek: Je účinný proti škodcom. Pri príprave postreku používajte gumené rukavice a ochranné okuliare! Na prípravu postreku potrebujete 5 až 6 nadrobno posekaných čili papričiek, jednu polievkovú lyžicu kajenského korenia a 2 až 3 strúčiky cesnaku. To všetko zalejte 2-3 litrami vody s trochou tekutého mydla. Nechajte 1 až 2 hodiny odstáť a potom nalejte do rozprašovača. Aplikujte na rastliny dvakrát týždenne.

Mydlový postrek: Ak nechcete vyrábať zložité postreky, postačí do vody na zalievanie rastlín pridať trochu tekutého mydla. Mydlový postrek odstráni z rastlín rôzne parazity.

4. Referenčné materiály / Odporúčané študijné materiály

1. Arcanum, A szélmalom típusai és szerkezete, ziskané dňa: 17.2.2023.
<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/MagyarNeprajz-magyar-neprajz-2/iii-kezmuvesseg-25ED/a-falu-es-mezovaros-ellatasaban-jelentos-kezmuvesseg-nyersanyag-eloallito-es-feldolgozo-munkaja-2726/szelmalmok-27C2/a-szelmalom-tipusai-es-szerkezete-27DE/>
2. Helló Vidék, 10 természetes, de hatékony növényvédő szer: így lesz egészséges a veteményes (2019), ziskané dňa: 17.2.2023 <https://www.hellovidek.hu/kert/2019/04/21/10-termeszetes-de-hatekony-novenyvedo-szer-igy-lesz-egeszseges-a-vetemenyes>
3. MET MAGYARORSZÁG ZRT, Megújuló energiaforrások: fajtái, előnyei és hátrányai, ziskané dňa: 17.2.2023 <https://hugas.met.com/hu/fyoutube/energia/megujulo-energiaforrasok/1155>
4. Schoellerallibert, Újrahasznosítás: minden, amit érdemes tudni róla, ziskané dňa: 17.2.2023 <https://www.schoellerallibert.com/hu/news/markets/jrahasznosts-minden-amit-rdemes-tudni-rla/>
5. Színes ötletek, A megunhatatlan szélforgók (2013), ziskané dňa: 17.2.2023 https://szinesotletek.blog.hu/2013/04/12/a_megunhatatlan_szelforgok
6. Nestlé: Újrahasznosítási kisokos, ziskané dňa: 17.2.2023 https://www.nestle.hu/sites/g/files/pydnoa246/files/2019-10/Nestle%20Ujrahasznositasi%20kisokos_2019.pdf

5. Aktivity v prírode

5.1. Ekologická domácnosť

Aktivita č. 5.1.1.

2. MODUL

Význam ekologických hodnôt a postojov v rodine

1. TÉMA

Ekologická domácnosť

Názov aktivity

Premyslené nakupovanie

Pedagogický cieľ

Získavanie osobných skúseností.

Cieľová skupina

Dospelí s ľahkým a stredným stupňom mentálneho postihnutia

Trvanie (v minútach)

60 minút

Prostredie

Obchod

Veľkosť skupiny

2-3 osôb

Metóda

Projekt založený na spolupráci žiakov a učiteľa, s názornými ukážkami podporujúcimi systematizáciu a upevňovanie poznatkov

Nástroje

Vlastné ekologické tašky, textilné vrecká na zeleninu a ovocie, vrecká na pečivo, košíky, nákupné tašky

Opis aktivity

Členovia skupiny majú urobiť premyslený nákup, pri ktorom sa musia snažiť vyhýbať baleným výrobkom a obaly podľa možnosti nahradiť vlastnými taškami a vreckami.

Text inštrukcií pre účastníkov vzdelávania

Vašou úlohou bude uskutočniť premyslený nákup. Snažte sa vyhýbať baleným výrobkom a obaly a igelitové tašky nahradte vlastnými vreckami a taškami šetrnými k životnému prostrediu.

Zhrnutie – sebareflexia pre účastníkov vzdelávania

1. Čo som sa naučil/-a počas štúdia tohto modulu? / Aké poznatky som získal/-a v oblasti ochrany životného prostredia?
2. Ktoré z nich budem uplatňovať vo svojom živote?
3. Aký vplyv majú získané vedomosti na môj súčasný a budúci ekologický spôsob života?
4. Aký krok môžem urobiť zajtra na základe získaných vedomostí a praktických zručností v tejto aktivite?

Aktivita č. 5.1.2.

2. MODUL	Význam ekologických hodnôt a postojov v rodine
1. TÉMA	Ekologická domácnosť
Názov aktivity	Hľadanie levandule
Pedagogický cieľ	Získavanie osobných skúseností.
Cieľová skupina	Dospelí s ľahkým a stredným stupňom mentálneho postihnutia
Trvanie (v minútach)	60 minút
Prostredie	Záhrada, ulica, kvetinárstvo
Veľkosť skupiny	5-10 osôb
Metóda	Rozhovor založený na spolupráci žiakov a učiteľa
Nástroje	-
Opis aktivity	

Členovia skupiny budú hľadať vo svojom blízkom okolí levanduľu a následne spoločne diskutovať o možnostiach jej použitia.

Text inštrukcií pre účastníkov vzdelávania

Nájdite levanduľu vo svojom blízkom okolí. Porozprávajte sa o tom, na čo všetko sa dá použiť.

Zhrnutie – sebareflexia pre účastníkov vzdelávania

1. Čo som sa naučil/-a počas štúdia tohto modulu? / Aké poznatky som získal/-a v oblasti ochrany životného prostredia?
2. Ktoré z nich budem uplatňovať vo svojom živote?
3. Aký vplyv majú získané vedomosti na môj súčasný a budúci ekologický spôsob života?
4. Aký krok môžem urobiť zajtra na základe získaných vedomostí a praktických zručností v tejto aktivite?

5.2. Ekologické využívanie zdrojov energie

Aktivita č. 5.2.1.

2. MODUL	Význam ekologických hodnôt a postojov v rodine
2. TÉMA	Ekologické využívanie zdrojov energie
Názov aktivity	Elektrická nabíjacia stanica
Pedagogický cieľ	Získavanie osobných skúseností.
Cieľová skupina	Dospelí s ľahkým a stredným stupňom mentálneho postihnutia
Trvanie (v minútach)	60 minút
Prostredie	Elektrická nabíjacia stanica na parkovisku a na iných miestach
Veľkosť skupiny	2-10 osôb
Metóda	Projekt založený na spolupráci žiakov a učiteľa s názornou ukážkou a pozorovaním
Nástroje	-
Opis aktivity	

Skupina bude spoločne hľadať v blízkom okolí nabíjajúcu stanicu pre elektromobily a pozorovať počet áut, ktoré sa môžu nabíjať na parkovisku alebo nabíjacej stanici naraz, či sa práve nabíja nejaké auto, kde sa nachádza otvor na nabíjanie na rozdiel od tradičných áut na benzín...

Text inštrukcií pre účastníkov vzdelávania

Nájdite v blízkom okolí nabíjajúcu stanicu pre elektromobily. Kde sa nachádza? Koľko elektromobilov sa tam zmestí? Nabíja si niekto práve teraz auto? Ak áno, kde je nabíjací otvor v porovnaní s nádržou benzínových áut?

Zhrnutie – sebareflexia pre účastníkov vzdelávania

1. Čo som sa naučil/-a počas štúdia tohto modulu? / Aké poznatky som získal/-a v oblasti ochrany životného prostredia?
2. Ktoré z nich budem uplatňovať vo svojom živote?
3. Aký vplyv majú získané vedomosti na môj súčasný a budúci ekologický spôsob života?
4. Aký krok môžem urobiť zajtra na základe získaných vedomostí a praktických zručností v tejto aktivite?

Aktivita č. 5.2.2.

2. MODUL	Význam ekologických hodnôt a postojov v rodine
2. TÉMA	Ekologické využívanie zdrojov energie
Názov aktivity	Veterník
Pedagogický cieľ	Získavanie osobných skúseností.
Cieľová skupina	Dospelí s ľahkým a stredným stupňom mentálneho postihnutia
Trvanie (v minútach)	60 minút
Prostredie	Dvor, záhrada
Veľkosť skupiny	2-10 osôb
Metóda	Praktický projekt založený na spolupráci žiakov a učiteľa s názornou ukážkou
Nástroje	Špajle, špendlíky, kartón, lepidlo.
Opis aktivity	

Členovia skupiny vyrobia veterníky, umiestnia ich vonku na dobre viditeľnom mieste, budú pozorovať, kedy sa krúčia, kedy sa nekrúčia, ako sa mení rýchlosť krútenia a budú diskutovať a príčinách.

Text inštrukcií pre účastníkov vzdelávania

Vyrobte si veterníky a zapichnete ich vonku na dobre viditeľnom mieste. Pozorujte ich! Prečo sa krúčia? Prečo sa nekrúčia? Ako sa mení ich rýchlosť?

Zhrnutie – sebareflexia pre účastníkov vzdelávania

1. Čo som sa naučil/-a počas štúdia tohto modulu? / Aké poznatky som získal/-a v oblasti ochrany životného prostredia?
2. Ktoré z nich budem uplatňovať vo svojom živote?
3. Aký vplyv majú získané vedomosti na môj súčasný a budúci ekologický spôsob života?
4. Aký krok môžem urobiť zajtra na základe získaných vedomostí a praktických zručností v tejto aktivite?

5.3. Bezodpadová domácnosť – premyslené nakupovanie, triedenie odpadu, kompostovanie

Aktivita č. 5.3.1.

2. MODUL

Význam ekologických hodnôt a postojov v rodine

3. TÉMA

Bezodpadová domácnosť – premyslené nakupovanie, triedenie odpadu, kompostovanie

Názov aktivity

Triedenie odpadu

Pedagogický cieľ

Získavanie osobných skúseností.

Cieľová skupina

Dospelí s ľahkým a stredným stupňom mentálneho postihnutia

Trvanie (v minútach)

60 minút

Prostredie

Najbližšie miesto zberu odpadu

Veľkosť skupiny

2-10 osôb

Metóda

Praktický projekt založený na spolupráci žiakov a učiteľa s názornými ukázkami podporujúcimi systematizáciu a upevňovanie poznatkov

Nástroje

Vopred pripravené vreca s odpadom (bez nebezpečného odpadu), gumené rukavice, dezinfekčný prostriedok na ruky

Opis aktivity

Skupina spoločne pôjde na najbližšie miesto ukladania odpadu. Odpadky z vreca postupne roztriedi a uloží na správne miesto, pričom svoje triedenie zdôvodní.

Text inštrukcií pre účastníkov vzdelávania

Chodte na najbližšie miesto ukladania odpadu. Odpadky z vreca postupne vkladajte na ich správne miesto! Pritom povedzte, prečo a podľa čoho ich triedite!

Zhrnutie – sebareflexia pre účastníkov vzdelávania

1. Čo som sa naučil/-a počas štúdia tohto modulu? / Aké poznatky som získal/-a v oblasti ochrany životného prostredia?
2. Ktoré z nich budem uplatňovať vo svojom živote?
3. Aký vplyv majú získané vedomosti na môj súčasný a budúci ekologický spôsob života?
4. Aký krok môžem urobiť zajtra na základe získaných vedomostí a praktických zručností v tejto aktivite?

Aktivita č. 5.3.2.

2. MODUL	Význam ekologických hodnôt a postojov v rodine
3. TÉMA	Bezodpadová domácnosť – premyslené nakupovanie, triedenie odpadu, kompostovanie
Názov aktivity	Zber materiálu na kompost
Pedagogický cieľ	Získavanie osobných skúseností.
Cieľová skupina	Dospelí s ľahkým a stredným stupňom mentálneho postihnutia
Trvanie (v minútach)	60 minút
Prostredie	Domácnosť, dvor, záhrada
Veľkosť skupiny	2-10 osôb
Metóda	Praktický projekt založený na spolupráci žiakov a učiteľa podporujúci systematizáciu a upevňovanie poznatkov
Nástroje	Vrecia, rukavice, dezinfekcia na ruky
Opis aktivity	

Členovia skupiny nazbierajú v prírode kompostovateľný zelený odpad, navrstvia ho na kôpku a budú diskutovať o tom, čo sa stane so vzniknutým kompostom, na čo sa dá použiť.

Text inštrukcií pre účastníkov vzdelávania

Nazbierajte v prírode kompostovateľný zelený odpad, navrstvite ho na kôpku na kompostovanie. Čo sa s kôpkou stane po niekoľkých mesiacoch?

Zhrnutie – sebareflexia pre účastníkov vzdelávania

1. Čo som sa naučil/-a počas štúdia tohto modulu? / Aké poznatky som získal/-a v oblasti ochrany životného prostredia?
2. Ktoré z nich budem uplatňovať vo svojom živote?
3. Aký vplyv majú získané vedomosti na môj súčasný a budúci ekologický spôsob života?
4. Aký krok môžem urobiť zajtra na základe získaných vedomostí a praktických zručností v tejto aktivite?

5.4. Mini-záhradka – mikrokozmos

Aktivita č. 5.4.1.

2. MODUL	Význam ekologických hodnôt a postojov v rodine
4. TÉMA	Mini-záhradka – mikrokozmos
Názov aktivity	Sadenie
Pedagogický cieľ	Získavanie osobných skúseností.
Cieľová skupina	Dospelí s ľahkým a stredným stupňom mentálneho postihnutia
Trvanie (v minútach)	60 minút
Prostredie	Balkón, terasa, pavlač
Veľkosť skupiny	2-10 osôb
Metóda	Praktický projekt založený na spolupráci žiakov a učiteľa s názornou ukážkou podporujúcou systematizáciu a upevňovanie poznatkov
Nástroje	Semiačka, sadenice, črepník, malý rýľ, rukavice, zemina
Opis aktivity	

Členovia skupiny spoločne zasadia rastlinu podľa vlastného výberu vhodnú na pestovanie na balkóne do kvetináča alebo debničky a budú diskutovať o správnej starostlivosti o rastlinu. Rozdelia si povinnosti v oblasti starostlivosti o rastliny.

Text inštrukcií pre účastníkov vzdelávania

Zasadte rastlinu podľa vlastného výberu do kvetináča alebo debničky. Naučte sa, ako sa správne starať o rastlinu. Pravidelne ju zalievajte a starajte sa o ňu. Každý sa bude starať o rastlinu, ktorú zasadil!

Zhrnutie – sebareflexia pre účastníkov vzdelávania

1. Čo som sa naučil/-a počas štúdia tohto modulu? / Aké poznatky som získal/-a v oblasti ochrany životného prostredia?
2. Ktoré z nich budem uplatňovať vo svojom živote?
3. Aký vplyv majú získané vedomosti na môj súčasný a budúci ekologický spôsob života?
4. Aký krok môžem urobiť zajtra na základe získaných vedomostí a praktických zručností v tejto aktivite?

Aktivita č. 5.4.2.

2. MODUL	Význam ekologických hodnôt a postojov v rodine
TÉMA	Mini-záhradka – mikrokozmos
Názov aktivity	Piknik
Pedagogický cieľ	Získavanie osobných skúseností.
Cieľová skupina	Dospelí s ľahkým a stredným stupňom mentálneho postihnutia
Trvanie (v minútach)	120 minút
Prostredie	Dvor, záhrada, prírodné prostredie
Veľkosť skupiny	2-10 osôb
Metóda	Praktický projekt založený na spolupráci žiakov a učiteľa s názornou ukážkou
Nástroje	šalát, paradajky, ovocie, bylinky, syr, olej, soľ, cukor, šalátová misa, súprava na servírovanie
Opis aktivity	

Účastníci si budú viesť záznamy o vývoji rastliny. Keď rastlina dozrie, pripravia si z nej šalát na piknik v prírode.

Text inštrukcií pre účastníkov vzdelávania

Do denníka si zapisujte, ako sa vaša rastlina vyvíja, nakreslite ju, napíšte, či ste zasadili semienko alebo sadenicu, odmerajte ju, kreslite alebo ju fotografujte každý týždeň alebo každé dva týždne. Ak prinesie plody, pripravte šalát, jedlo alebo nápoj. Pozvite svojich blízkych či priateľov na pikniku v prírode, aby ste ju spoločne ochutnali.

Zhrnutie – sebareflexia pre účastníkov vzdelávania

1. Čo som sa naučil/-a počas štúdia tohto modulu? / Aké poznatky som získal/-a v oblasti ochrany životného prostredia?
2. Ktoré z nich budem uplatňovať vo svojom živote?
3. Aký vplyv majú získané vedomosti na môj súčasný a budúci ekologický spôsob života?
4. Aký krok môžem urobiť zajtra na základe získaných vedomostí a praktických zručností v tejto aktivite?

Koordinátor



<http://ozbuducnost.sk/>

Partneri



<https://www.humanprofess.hu/>



ZPMP
Dunajská Streda



<https://www.facebook.com/iriszhaz>

<https://eco-compass-project.eu/>

